

Ny Dag om Slánský-processen

Vi har nedan samlat de artiklar som i svenska kommunistpartiets (SKP) huvudorgan *Ny Dag* rapporterade om Slánský-processen som hölls i Prag i november 1952. Vid den tiden levde fortfarande Stalin och det svenska kommunistpartiet följde noga alla direktiv som kom från Moskva. Det man skrev om Slánský-processen var det som Moskva ville att de skulle skriva. Därför utgör artiklarna från *Ny Dag* en samling tidsdokument som visar vad Moskva ville att läsarna skulle ”veta” och ”tycka” om denna rättegång som gick i Moskvarättegångarnas anda (det skriver man själva i en av artiklarna). Liknande processer förekom även i de andra öst-europeiska ”folkdemokratierna” (bl a Ungern, Bulgarien och Albanien). I samtliga fall (utom Albanien) dröjde det inte särskilt länge efter Stalins död innan domarna upphävdes (och de som inte avrättats återfick friheten).

Eftersom Slánský-processen redan är väl dokumenterad på marxistarkivet ska jag här inte närmare ta upp vad som hände och varför, eller kommentera *Ny Dag*-artiklarna – ta i stället en titt på det material som redan finns på marxistarkivet. Här följer ett urval av texter som tar upp processen utifrån olika synvinklar (det finns fler på marxistarkivet):

Artur London, [Bekännelsen](#) – en av de tre som slapp dödsstraff vid rättegången redogör utförligt för hur förhören och rättegången gick till osv. Denna bok låg även till grund för Costa Gavras utmärkta film med samma namn

Marian Šlingova, [Den fjättrade sanningen](#) – hustrun till en av de dödsdömda ger sin version (hon satt själv i fängelse i över 2 år)

[Slánský-rättegångens maskineri](#) – en redogörelse och analys som till stor del bygger på material från den grundliga undersökning av processen som på 60-talet gjordes på uppdrag av det tjeckoslovakiska kommunistpartiet

Vid en genomläsning av artiklarna idag, och med kännedom om vad som skedde senare och vad vi nu vet, så får man en känsla av att ha förflyttats till en mytologisk värld, befolkad av nattsvarta skurkar (dvs de åtalade, liksom alla ”titoister”, ”trotskister” osv) å ena sidan och bländvita hjältar (med republikens president Gottwald i spetsen och ”geniet” Stalin i bakgrunden) å den andra sidan. Kunde verkligen någon med normal tankeförmåga i väst tro på den bild som förmedlades via dessa artiklar? Att många – åtminstone till en början och delvis – gjorde det i öst, där stalinisterna hade monopol på alla massmedia, det kan jag förstå (många i Tjeckoslovakien har vittnat om att det var vanligt att ifrågasätta en del aspekter, men många trodde trots allt att det låg en hel del i anklagelserna). Men hur kunde någon tro på dessa absurditeter i Sverige, där det var möjligt att ifrågasätta, peka på orimligheter osv?

Att flera i SKP-ledningen nog hade sina tvivel det är helt klart, åtminstone om man ska tro dem själva.

Den gamle SKP-ledaren Hilding Hagberg nämner i sina *Minnen* (från 1995) att han redan på 30-talet hade känt ”stor olust” inför utrensningarna och ”förräderiprocesserna” i Moskva (36-38). I sitt arbete *Socialismen i tiden* (3 delar) framför han också försiktig kritik mot Stalins hantering av Jugoslavien-frågan, som ju processerna Östeuropa 1949-52 till stor del är knutna till. Om processerna säger han dock intet. Det är uppenbart inget som Hagberg vill tala om.

En annan ledande SKP-are, som ganska tidigt tog bladet ur mun, är politbyråmedlemmen Harald Rubinstein. I en debattartikel inför partikongressen 1964 (publicerad under rubriken ”Lik i garderoben” i *Ny Dag* 15/10 1963) skrev han bl a:

Under Stalins tid var det för många kommunister och likatänkande såtillvida lätt som att en allmän förvisning om det nödvändiga och förnuftiga i vad som gjordes och sades från ledande håll i

Sovjetunionen alltför ofta fick fylla ut springorna emellan kunskapens byggstenar. Inte desto mindre borde redan under denna tid, före avslöjandena om de statliga övergreppen, vissa tvivel på att allt stod rätt till ha bitit sig fast hos många, som i övrigt både hyste beundran för uppbyggnadsverket och djup tacksamhet för Sovjetunionens insats i krossandet av nazismen. Samma tvivel bör ha gällt företeelser i folkdemokratierna. Den som exempelvis aldrig tvivlade på riktigheten av anklagelserna mot Slánský och alla hans medanklagade, den som aldrig inom sig reagerade emot denna till såväl innehåll som form vederstyggliga rättegång – den har förvisso ingen särskilt misstänksam läggning.

Hagberg och Rubinstein var givetvis inte ensamma om sådana tankar (vilket ju också Rubinstein säger), men det som är det bedrövliga och skamliga är att ingen av dem vågade säga ifrån när det begav sig. I stället höll de masken och bidrog direkt eller indirekt till att sprida lögnerna.

När en del av missförhållandena i Östeuropa på Stalins tid avslöjades i mitten av 50-talet, och bl a de dömda i processerna i Östeuropa återupprättades, då hade det varit klädsamt med förklaringar och självkritik från de som tidigare okritiskt hejat på. Varför hade de inte reagerat innan? Vad kunde göras för att undvika något liknande i fortsättningen? Osv. Nej, något sådant fick vi inte uppleva.

Det är detta problem som Rubinstens i den ovan citerade artikeln försökte resa, nämligen att man genom ”tigande, svammel och svar av typen goddag-yxskaft” hade försökt slingra sig undan obehagliga frågor om förhållanden och händelser i de socialistiska staterna. I stället för att öppet ta itu med sådana frågor sopade man ”hela problemkomplex under mattan” och låste ”in diverse lik i garderoben”, varvid man hoppades att allt därmed skulle vara bra igen. Rubinsteins försök att skaka om partiet fick dock mycket liten eller ingen effekt – hans inlägg blev ett rop i natten och man fortsatte i stort sett som förut.

Martin Fahlgren (i mars 2009)

Ny Dag 21/11-52 (sid 9)

Slanskys västmaktsliga försökte återupprätta kapitalets diktatur

– Från vår korrespondent –

PRAG – På torsdagen klockan 9 fm., inleddes i Pankrac-fängelset i Prag rättegången mot det centrum för statsfientlig sammansvärjning som leddes av Rudolf Slansky. Det viktigaste momentet under förhöret med denne var då åklagaren ställde frågan: – Ville ni bli en ny, tjeckoslovakisk Tito? På detta svarade Slansky: – Ja.

Anklagelseskriften som även innehåller de anklagades bekännelser visar att det var de anklagades syfte att med västmakternas hjälp vrida klockan tillbaka i Tjeckoslovakien och återupprätta kapitalismen.

Samtliga de 14 anklagade beklädde ledande poster i Tjeckoslovakien. De är förre generalsekreteraren i Kommunistiska partiet Rudolf Slansky, förre chefen för partiets centralkommittés utrikesavdelning Bedrich Geminder, förre chefen för nationalekonomiska avdelningen vid presidentens kansli Ludvik Frejka, förre vice generalsekreteraren i Kommunistiska partiet Josef Franck, förre utrikesministern Vladimir Klementis, förre vice försvarsministern Bedrich Reicin, förre vice ministern för den nationella säkerheten Karel Slab, förre vice utrikesministern Artur London, förre vice utrikesministern Vavro Hajdu, förre vice utrikeshandelsministern Evzen Löbl, förre vice utrikeshandelsministern Rudolf

Margolius, före sekreteraren i Kommunistiska partiets distriktsstyrelse i Brno Otto Sling, före vice finansministern Otto Fisl och före redaktören i Rude Pravo Andre Simone.

Samtliga dessa står anklagade såsom trotskistiska, titoistiska, sionistiska, borgerligt nationalistiska förrädare, fiender till folket, till den folkdemokratiska staten och till socialismen, och de har stått under ledning av västmakternas spioneriorgan.

Slansky förklarade vid förhöret att han anslöt sig till Kommunistiska partiet 1921 men att han aldrig varit kommunist. Han hade i det längsta kamouflerat sin verksamhet. Han erkände att han förrått Tjeckoslovakiens folk, att han varit spion åt USA, Frankrike och Storbritannien och att han medverkat till den slovakiske motståndsledaren Jan Svermas död. Redan 1944 hade Slansky kommit i förbindelse med det amerikanska underrättelseväsendet och förklarade sig villig att samarbeta ned den tjeckoslovakiska exilregeringen i London som leddes av Benesj. Efter kriget fortsatte han sitt samarbete med det amerikanska underrättelseväsendet och hade kontakt med den brittiske titoisten Zilliacus. Även med den ledande jugoslaviske titoisten Djilas hade han haft förbindelse. Hans syfte med denna verksamhet var att störta folkmakten och föra Tjeckoslovakien bort från socialismen tillbaka till kapitalismen.

I en spionagerapport från Benesjs militärmission i Moskva omnämnes Slansky som en ”trofast medarbetare”. Anklagelseskraften anger de västmaktscentraler i Prag med vilka Slansky hade förbindelse.

Det svåraste hindret för Slansky var president Gottwald, och därför konspirerade Slansky med Gottwalds läkare för att mörda Gottwald.

Slansky hade egna agenter ute i de andra folkdemokratiska länderna. En av dessa, konsul Hasek, blev hemkallad till Tjeckoslovakien sedan han ertappats med spioneri till förmån för USA.

Den anklagade Reicin har erkänt delaktighet i utlämnandet av Julius Fucik till Gestapo.

De sammansvurna har bedrivit ekonomiskt sabotage, som enbart under åren 1945-1952 tillfogat Tjeckoslovakien förluster på närmare 3.000 miljoner tj. kronor.

Ny Dag 22/11-52 (sid 9)

Nya bevis och nya erkännanden vid processen mot Slansky

PRAG (ND) Talan mot den huvudanklagade i den pågående processen i Prag, Rudolf Slansky, slutfördes på fredagskvällen. Därefter hördes åtta vittnen. Slansky erkände anklagelsernas riktighet till alla delar. Den gick ut på skadegörarverksamhet i folkushållningen, i den tjeckoslovakiska inre politiken, i uppbyggnaden av det socialistiska lantbruket, i utrikestjänsten inom armén, och vid uppbyggandet av statens säkerhetsorgan. Hans verksamhet kom till uttryck i samarbete med representanter för den tjeckoslovakiska reaktionen, som samlats kring före presidenten Eduard Benesj. Slanskys mål var, enligt den fullständiga bekännelsen vid gårdagens, att överta makten i staten och att avlägsna republikens president, Klement Gottwald, för att han, Slansky personligen, skulle blir en tjeckoslovakisk Tito.

Härefter hördes, som den anklagade nr 2, Geminder. Han var förutvarande chef för sekretariatet för utlandsavdelningen inom partiets centralkommitté. Sedan hördes förutvarande utrikesministern Vladimir Klementis. Också dessa två erkände sin skuld.

Zilliacus

Geminder erkände att han hade kontakt med den labouristiske engelske parlamentsledamoten Konni Zilliacus. Kontakten med honom gick över till den israeliske ambassadören i Prag. Detta var en av de viktigaste förbindelserna utåt med den statsfientliga gruppen som samlade sig kring Rudolf Slansky. Geminder berättade att Slansky kommit i förbindelse med Konni Zilliacus personligen och att de hade dryftat planer på en omstörtning i Tjeckoslovakien. Geminder och Slansky erkände att de båda vid den tidpunkten visste att Konni Zilliacus var spion. Geminder erkände också att han kände till att Slansky hade blivit varskodd av CIC (den amerikanska underrättelsetjänsten i Frankfurt) att han borde komma ut ur landet därför att han stod inför en arrestering av det tjeckoslovakiska säkerhetsorganet. Slansky svarade på detta brev och gjorde försök att komma ur landet. Då blev han arresterad. De båda breven, både det från CIC och Slanskys svar, visades i rättssalen.

Klementis

Så kommer Klementis in i bilden. På en fråga av åklagaren om hans politiska övertygelse tillstod Klementis att han var trotskist, att han aldrig hade varit kommunist, och att han deltog aktivt i sammansvärjningen under Slanskys ledning. Han hade varit säker på att denna sammansvärjning, som var förgrenad till statsapparatusens alla områden och alla partiorgan skulle kunna genomföra ett nytt Tito-Jugoslavien i Tjeckoslovakien. Och att han redan 1939 gick i förbund med förre presidenten Benesj i kamp mot kommunistpartiet. Klementis måste vidare erkänna att han från västliga agenter i Paris under olika FN-förhandlingar och också från Zilliacus hade fått i uppdrag att framföra till Slansky att Tjeckoslovakien måste gå in i Marshallplanen. Det gick så långt att den statsfientliga gruppen fick med sig också reaktionära förutvarande ministrar vid den tidpunkten för att låta Tjeckoslovakien gå in i Marshallplanen och under amerikanskt tryck. Både Slansky, Geminder och Klementis var införstådda med Marshallplanen. Det var endast Klement Gottwalds auktoritet som räddade Tjeckoslovakien från att komma under amerikanskt inflytande.

Det framkom vidare under fredagens förhör att både Klementis, Geminder och Slansky visste att Zilliacus hade förbindelser med förutvarande engelske utrikesministern Morrison, som också understödde att Tjeckoslovakien måtte bli ett nytt Jugoslavien. En ständig kontakt rådde mellan dessa olika för att avlägsna Tjeckoslovakien från fredsläget och ansluta det till det aggressiva blocket av västliga imperialister.

Ny Dag 24/11-52 (sid 2 – Ledare)

Angående Pragprocessen

De amerikanska nyhetsbyråerna och de borgerliga och socialdemokratiska redaktörerna tycks i sina skrivelser om processen i Prag utgå från att människor har ett dåligt minne.

Vid de så kallade Moskvaprocesserna i mitten av 1930-talet larmade den antikommunistiska pressen i alla länder om att de brott som erkändes var uppdiuktade och fantastiska med mera i samma stil. Det dröjde emellertid inte länge förrän även i borgerlig press kunde läsas, att det nog ändå låg sanning i vad som framkommit i processerna. Roosevelts förtrogne, ambassadör Davies, konstaterar i sin dagbok, att om hitleristerna inte kunde stödja sig på en femte kolonn vid överfallet emot Sovjetunionen, så berodde detta på att förrädarna hade avslöjats redan före kriget.

Då Titos förräderi emot socialismens sak avslöjades år 1948, fanns det i många länder hederliga och framstegsvänliga människor som trodde att här måste ett ödesdigert ”missförstånd”

av ett eller annat slag föreligga. Så svårt var det att erkänna, att fienden lyckats skaffa sig agenter på så betydelsefulla poster. I dag har däremot alla människor fått hundratals vittnesbörd och bekräftelser på vad Tito representerar. Reaktionära tidningar ägnar högaktningfull uppmärksamhet åt hans regim. Flera av storfinansens tidningsorgan i vårt land, exempelvis Stockholms-Tidningen och Veckorevyn, har försäkrat att inget ont skulle kunna sägas om de svenska kommunisterna – bara de följde Titos väg! Amerikanska pengar och amerikanska order är bestämmande för Titos politik; därom har varje politiskt intresserad för länge sedan kunnat övertyga sig.

Eisenhowers nyutnämnde utrikesminister, John Foster Dulles, vilken jämte sin bror Allan Dulles rycker i trådarna till det amerikanska spionaget i Europa, har för några år sedan förklarat att folk skulle häpna om de visste vilka förbindelser amerikanerna har i de olika staterna, inklusive folkdemokratierna. Detta uttalande återfanns också i de borgerliga tidningarna, vila väl tyckte att det var opportunt att låta förstå hur väl den amerikanska storfinansens arbetar på att underminera folkmaktens länder. *Officiellt* har ju också USA anslagit 100 miljoner dollar för sådana ändamål, och ingen kan tvivla på att de hemlighållna beloppen är ändå större. Men när så någon av förrädarna avslöjas och överbevisas, då har marshallpressen plötsligt ”glömt” allt vad den tidigare sagt och utmålar processen såsom någon personpolitisk hämndaktion eller som någon avledningsmanöver inför svårigheter, I de fall man så finner görligt, talas också om att processerna skulle vara antisemitiskt färgade trots att man vet att rasdiskriminering straffas strängt i folkmaktens länder, medan antisemitismen och andra uttryck för rasvanvett underblåses i USA, senast genom att paret Rosenberg utvalts som ondskans symbol.

Folk har inte så dåligt minne som marshallredaktörerna hoppas, och det är inte lika lätt att leda en människa vilse andra eller tredje gången som den första. Varje medveten arbetare inser, att kapitalisterna inte utan vidare uppger sina positioner, att de på allt sätt, också genom kriminella åtgärder försöker skada uppbygget i folkmaktens länder, att de med alla medel försöker skaffa sig agenter för sin skadeverksamhet. Så utgör processen i Prag också en varningssignal till arbetarna i alla länder att visa vaksamhet mot klassfienden.

(sid 9:)

Slanskys västmaktsspioner kunde ej rubba femårsplanens grundvalar.

PRAG (ND) På söndagen hördes inför statsdomstolen i Prag den förutvarande chefen för den nationalekonomiska avdelningen, republikens presidents kansli, Ludvik Freika, som var agent för brittiska Intelligence Service. Han redogjorde för hur medlemmarna av det statsfientliga centrum hindrade socialismens uppbygge i Tjeckoslovakien genom mullvadsarbete och sabotage i planeringen inom industrin, handeln, i finansangelägenheter och i lantbruket.

De upprätthöll och utvidgade Tjeckoslovariens ekonomiska avhängighet av det imperialistiska USA, England och deras satelliter. De hindrade utnyttjandet av sovjetiska erfarenheter ifråga om socialismens uppbygge och samarbetade intimt med den förrådiska Tito-klicken. Freika bekände att han utfört vittgående undermineringsarbete i synnerhet på planläggningens område.

Som följd av det statsfientliga centrumets verksamhet blev det omöjligt att slopa ransoneringen i folkförsörjningen. De brottsliga sammansvurna ville på detta sätt framkalla missnöje hos Tjeckoslovariens arbetande folk och missbruka detta för sina syftemål.

Åsamkade folkförsörjningen stora förluster

Ett av dessa dokument bevisar att de företag som Freika och hans medskyldiga har satt ur funktion skulle under loppet av de senaste åren årligen ha kunnat producera varor för det tjeckoslovakiska folkets bästa till ett värde av över 5 miljarder tjeckoslovakiska kronor. Från 1948 till 1952 har den tjeckoslovakiska staten på grund av deras mullvadsarbete åsamkats förluster på 20,6 miljarder tjeckoslovakiska kronor.

Freika måste emellertid även erkänna att man trots undermineringssträvanden och deras verksamhet icke hade lyckats att ödelägga grundvalen för den tjeckoslovakiska femårsplanen. Just därför stämde inte Slanskys beräkningar, han som ville bli en tjeckoslovakisk Tito. Därför stämde inte heller de amerikanska imperialisternas beräkningar i användningen av denna sammansvärjningsgrupp.

Efter Freika inställde sig förra ställföreträdande generalsekreteraren i Tjeckoslovakiens kommunistiska parti Josef Franck i de anklagades bås. Han erkände att ehuru han härstammade från en arbetarfamilj hade han blivit en arbetarklassens förrädare, som hela sitt liv rört sig i småborgerliga kretsar – något som fått ett väsentligt inflytande på hans inställning.

År 1926 hade han visserligen anslutit sig till den kommunistiska ungdomsrörelsen men vid första tillfälle förrådade han sina kamrater.

Krigsförbrytare

Under andra världskriget deltog Josef Franck i förräddarverksamhet i koncentrationslägret Buchenwald. Han blev där en medhjälpare åt nazisterna och delar skulden för många tjeckoslovakiska och ryska fångars död. Detta medförde att Josef Franckuppfördes i registret över krigsförbrytare. Med hjälp av Slansky och de övriga sammansvurna hemlighölls hela tiden hans brottsliga förflutna.

Trotskister trängde in i UD

På lördagen hördes Artur London, förre vice utrikesministern.

– Vi hade alla ledande positioner i utrikesdepartementet, och försökte sätta in så många trotskister som möjligt i ledande funktioner, erkände han. En av de viktigaste funktionerna var avdelningen för marschalländerna, där vi satte in vår trotskistmedlem Ducek.

London erkände också att hans direkta organ för förbindelse till Paris var den av Slansky, Geminder och London tillsatta ambassadören i Paris, Goldstycker.

London, som blivit insatt som chef för kaderavdelningen i utrikesdepartementet av Slansky, förklarade sig skyldig i alla punkter.

Den näste som förhördades var förre vice utrikesministern Haudu. Han erkände sig skyldig till att vara medlem i en trotskistisk grupp i utrikesdepartementet bildad av Bedrich Geminder. Sedan 1945 har han bedrivit direkt aktivt spionage för det engelska underrättelseväsendets räkning. Haudu förklarade att alla som samlade sig kring Clementis i London var västorienterade, Otto Sling och Wilhelm Novy tillhörde samma grupp.

Slansky ledare

Haudu omtalar att Geminder yttrat att Slansky var den ledande för hela apparaten, och han gjorde mycket för att framhäva sig själv också i det offentliga livet.

På order av Slansky blev Haudu sänd till Västtyskland tillsammans med general Pika 1950. General Pika var ledare för Benes militäremission i Moskva.

I Västtyskland deltog både Pika och Haudu i antistatlig verksamhet med engelska och amerikanska agenter. Haudu blev vidare sänd till FN-sessionen i Paris 1946, där han träffade den engelske spionen Jebb. Denne pressade Haudu till att fortsätta sin spionageverksamhet.

Amerikanska propagandalögner

Pragradien bemötte på söndagen enligt TT-Reuter påståendena i den anglo-amerikanska propagandan att processen i Tjeckoslovakien skulle ge uttryck för antisemitism. Att sionister och israeliska diplomater så ofta nämnts under rättegången beror på att den huvudåtalade Rudolf Slansky, utnyttjat antisemitismen för att bygga en ogenomtränglig mur kring sin spioneriorganisation.

Ny Dag 25/11-52 (sid 2 – Ledare)

Spion erkänner samarbete med svensk minister i Prag

Under måndagens förhör med de västmaktsanslutna spionage- och sabotageligan i Tjeckoslovakien erkände förre utrikeshandelsministern Rudolf Margolius enligt TT-Reuter att han drivit fientlig och förrädisk verksamhet till fördel för de svenska kapitalisterna. Han sade att han drivit denna verksamhet med hjälp av f. svenska ministern i Prag, Otto Wilhelm Winther.

Jag visste, sade Margolius, att Winther stod i förbindelse med Loeb, Geminder och Slansky. Han tillade att han från 1949 till 1951 hade lämnat Winther åtskilliga hemliga upplysningar om Tjeckoslovariens utrikeshandel och speciellt om förberedelserna till de svensk-tjeckoslovakiska handelsförhandlingarna.

Winther, som nu är Sveriges sändebud i Franco-Spanien, förnekar givetvis alla sådana förbindelser med den statsfientliga spionligan och gör gällande att uttalandena inför domstolen är "fantastiska".

Övergick i fiendens tjänst.

PRAG (ND) Marie Svermova som var ställföreträdande sekreterare i Tjeckoslovariens kommunistiska parti bekräftade som vittne på söndagskvällen att hon aktivt hjälpt de anklagade Franck, Otto Sling, Slansky och den tidigare ställföreträdande utrikesministern Löbl.

Under det andra världskriget emigrerade Löbl till England, där han knöt förbindelser med Eduard Benesj och dennes anhängare, i synnerhet med Hubert Ritka. Löbl som var medlem av Tjeckoslovariens kommunistiska parti förrådde dess principer och övergick i fiendens tjänst och blev direkt agent för den västliga underrättelsetjänsten. När han under året 1945 återvände till Tjeckoslovakien uppnådde han med Slanskys direkta hjälp en betydelsefull ställning inom staten och partiet. Detta erkände Löbl inför rätta på måndagen.

Spionageförbindelse med amerikanska agenter

Löbl fungerade som en slags förbindelseman mellan Benesj och Slansky och ända fram till dess att han arresterades underhöll han spionageförbindelser med den amerikanske spionen Harriman Field och med den engelska spionen och agenten för Intelligence Service Konni Silliacus, och ytterligare med den engelske agenten, korrespondenten Laica. Han informerade dem systematiskt om alla konfidentiella omständigheter i Tjeckoslovariens folkhushållning och utrikeshandel. Sin verksamhet i utrikesdepartementet inriktade den borgerligt nationa-

listiske och sionistiske Löbl med att göra den tjeckoslovakiska industrin i råvaruhänseende avhängig av västern.

Löbl erkände inför rätten att han efter februarihändelserna 1948, då Tjeckoslovakiens folk korsade reaktionens kupplaner, underrättat Zilliacus i London att han byggde upp det tjeckoslovakiska utrikeshandelnätet i utlandet med personer sin hade flytt till utlandet eller som vägrade att återvända.

Landets ekonomi skulle anknytas till USA

I sin innehållsrika redogörelse erkände Margolius att ha redan vid sitt inträde i Tjeckoslovakiens kommunistiska parti 1945 var en partiets direkte fiende samt att han just därför använde första tillfälle att ansluta sig till Slanskys statsfientliga verksamhet. Han levererade också spionagemeddelanden till imperialisternas underrättelseväsende och utförde mullvadsarbete till fördel för kapitalisterna. Margolius och de två andra anklagade Löbl och Freika försökte i synnerhet att knyta Tjeckoslovakien till USA på det ekonomiska området.

Tjeckiska pengar till förrädarna i utlandet

Efter vad han på måndagen erkände inför statsdomstolen i Prag hade Rudolf Margolius tillsammans med de övriga sammansvurna samarbetat med den amerikanske agenten ingenjören Taub, som representerar den amerikanska monopolfirman General Motors och som var rådgivare för det amerikanska underrättelseväsendet hos Chiang Kai-shek.

Margolius erkände, att han samarbetat med personer, som emigrerat från Tjeckoslovakien. Till dessa personer hade han förbindelser och dessa personer fick profit av handelsförbindelserna med Tjeckoslovakien, och gjorde sig jättelika inkomster i tjeckiska kronor och dollar. En del av dessa inkomster användes av emigranterna till spionageverksamhet mot Tjeckoslovakien.

Ny Dag 26/11-52

Slansky-ligans medlemmar var agenter åt Gestapo

PRAG (ND) Förre ställföreträdande ministern för den nationella säkerheten, Karol Svab, erkände på tisdagen att han haft förbindelse med Gestapo (Hitlers politiska polis) under kriget, att han efter kriget upptog förbindelse med Slansky, som 1948 insatte honom i säkerhetsministeriet, där han utförde statsfientligt arbete.

Han brukade våld enligt franska underrättelsetjänst-metoder och Gestapo-erfarenheter på order från Slansky gentemot medlemmar, som arresterats för sammansvärjningsverksamhet mot Tjeckoslovakien, men detta våld brukades för att få dessa spioner för Intelligence Service att förneka sin statsfientliga verksamhet och för att fortsätta den under ledning av Slansky.

Angav Julius Fucik

Förre ställföreträdande chefen för det nationella försvaret, Reicin, erkände likaledes sin förbindelse med Gestapo under kriget. Redan 1926 anslöt han sig till Komsomol men 1939, under gruvarbetarstrejken i Ostrava, vidtog han tillsammans med Slansky partibeslut som riktade sig mot Gottwalds linje i strejken.

1939, efter Tysklands ockupation av Tjeckoslovakien, blev han arresterad av Gestapo. Men den 14 okt. 1940 blev han lössläppt mot att han förpliktade sig att bli agent för Gestapo.

Han satte sig återigen i förbindelse med kommunistiska kretsar – i synnerhet gällde hans intresse den illegala partiapparaten i centralkommittén i Tjeckoslovakiens kommunistiska parti – och med redaktörerna för den illegala Rude Pravo samt Röd Front.

Om sin verksamhet för Gestapo erkände han på tisdagens eftermiddag att han angav den tjeckoslovakiske nationalhjälten Julius Fucik för Gestapo, och likaledes ett flertal andra kända journalister, som deltog i arbetet tillsammans med Fucik. Julius Fucik mördades som bekant av nazisterna.

År 1940 blev han med Gestapos hjälp skickad till Sovjet med uppgiften att motarbeta ledningen i Tjeckoslovakiens kommunistiska parti i Moskva.

Efter Tjeckoslovakiens befrielse fortsatte han under Slanskys beskydd med sin skadegörarverksamhet som en av ledarna av det statsfientliga sammansvärjningscentrum med vittgående spionageförbindelser till de amerikanska imperialisterna,

På tisdagskvällen vittnade mot honom Julius Fuciks hustru Gustava Fucik. Hon berättade om sin makes arbete under kriget. Efter redogörelsen frågade åklagaren om den åtalade hade någon kommentar att göra till hennes vittnesmål. Han svarade: – Nej.

Ny Dag 27/11-52

Anklagad i Prag:

**”Jag sökte neka i det längsta
men blev överbevisad av fakta”**

Åklagaren yrkar dödsstraff

PRAG (ND) Åklagaren i förräderiprocessen höll på onsdagen slutplädering. Dödsstraff yrkades för samtliga åtalade, som begått de grävsta förbrytelser lagen känner – högförräderi, militärt spionage och sabotage.

Åklagarens tal har mötts med starkt bifall från representanter för det arbetande folket i Tjeckoslovakiens alla landsdelar.

Slansky var den förste av de anklagade som fick hålla sitt slutord. Han yttrade bl.a.: – Jag erkänner mig skyldig till mordförberedelse mot Tjeckoslovakiens president Klement Gottwald. Jag anslöt mig till partiet som karriärst. Det var modet på min tid.

Bedrich Geminder erkände sig skyldig och bad alla tro honom att han avgett full förklaring. Clementis erkände att han bara varit en pappersmedlem i Tjeckoslovakiens kommunistiska parti, och sade vidare i sitt slutord:

– Nu när det blivit uppdagat och erkänt av mig själv att jag stått i barbariets tjänst, nu kan vi också säga att trots att jag var medveten om att imperialisterna hotar med ett tredje världskrig fortsatte jag att hjälpa dem.

Josef Franck: Trots att jag kommer från arbetarklassen, från en familj med nio barn, förrådde jag arbetarklassen. Min verksamhet i partiet var av opportunistisk karaktär. Jag erkänner mig skyldig till krigsförbrytelser under kriget, jag erkänner också min skuld för verksamheten efter kriget tillsammans med Slansky.

Jag angav Fucik

Bedrich Reicin: Jag erkänner min skuld i angiveri mot den tjeckoslovakiske nationalhjälten Julius Fucik och andra som var medlemmar av den illegala apparaten, den ledande organisationen i Tjeckoslovakiens kommunistiska parti under hitlerockupationen. Jag erkänner att jag var agent för Gestapo och i dag för USA-imperialisterna.

Löbl erkände sig skyldig. Han sade: – I dessa sista tragiska timmer erkänner jag att jag aldrig haft förbindelser med arbetarklassen.

Rudolf Margolius: – Jag är av judisk släkt. Jag har trots detta följt nazisternas efterföljare. Jag stödde dem i deras kriminella arbete mot miljoner arbetande tjeckoslovakers insats för att leva ett lyckligt liv. Jag önskar inte att sluta mitt liv som en fiende till mitt folk.

Fisl: – Jag erkänner och känner min skuld.

”Jag nekade men avslöjades”

Otto Sling: – Jag erkänner att jag var en förbrytare mot partiet, en förbrytare mot folket. Jag kan nu säga att efter min arrestering gjorde jag allt motstånd mot undersökningsdomarna för att inte avslöja mig som agent för imperialisterna. Men efter att undersökningsdomarna lyckats avslöja mig med sina faktiska bevis, erkände jag de brott jag begått och att jag betraktat dollarn som ett medel för kriget.

Även de övriga anklagade, André Schwab, Ludvig Frejka, Karet Schwab, Artur London, Hajdu och Evaen Löbl, bekräftade sina tidigare erkännanden av de förräderibrott, de begått.

Ny Dag 28/11-52

Högsta straff utmättes mot Slanskys spionliga

PRAG (ND) Domen över det farligaste band som avslöjats i fredslägrets länder föll på torsdagen. Det blev dödsstraff för elva av bandets medlemmar. Bandet hade förbindelser, konstaterade rättens ordförande Jaroslav Novak, med Hitlers arvtagare av i dag, USA:s ledande reaktionära kretsar, som t. ex Dulles.

I dessa förbindelser hade Slansky den ledande rollen. Hans förbindelser gick över hans medskyldiga som Geminder, Clementis, Simons. Direkt aktiva deltagare i denna grupp var också Reicin, Sab, Freika, Sling, Margolius, Frank, Fisl. Rättspresidenten uttalade dödsdomen över dessa elva. De mottog sin dom utan att överklaga, sedan de överlagt med sina försvarsadvokater.

London, Hajdu och Löbl fick livstids fängelse. Rättspresidenten Novak förklarade att de icke var ledande funktionärer och initiativtagare i gruppen och därför icke kunde dömas till döden, men att domen om livstids fängelse var enhällig. De var heller icke direkt delaktiga i spionage, högförräderi, militärt förräderi eller utövande av aktivt sabotage. De hade emellertid medverkat därtill.

Stora skador

Domstolen motiverade straffen med omfånget av det förräderi som de anklagade gjort sig skyldiga till mot det tjeckoslovakiska folket, med de väldiga skador, som de har åstadkommit, och de faror, som deras verksamhet utgjorde för samhället som bygger socialismen och för världens fredsälskande folk.

Ny Dag 29/11-52 ((ledare, s 2)

Domarna i Prag

Med processen och domarna mot Slansky-ligan har det tjeckoslovakiska folkets domstol inte bara gjort upp räkningen med ett band föraktliga spioner och konspiratörer utan också riktat ett hårt slag mot deras uppdragsgivare, främst den amerikanska och engelska reaktionen, som med hjälp av förrädarna sökte underminera och störta folkmakten och återinföra Tjeckoslovakien till det kapitalistiska lägret. Det är därför som den amerikanska och amerikainspirerade pressen inte förmår dölja sin vanmäktiga ilska och på allt sätt söker vanställa fakta om vad som hänt och skett under rättegången i Prag.

Men det är inte så lätt att denna gång vilseleda de människor, som inte redan är förblindade av hat mot folkmaktens länder. De har inte glömt februarihändelserna 1948. Genom det tjeckoslovakiska folkets beslutsamma motstånd misslyckades då den statskupp, som hade till syfte att göra slut på folkrepubliken och säkra en återgång till kapitalistiska förhållanden. Imperialisterna i väster gav självklart inte upp sina ansträngningar i denna riktning, därför att februarikuppen misslyckades. De tillgrip bara andra metoder, den illegala, konspiratoriska undermineringen. De amerikanska makthavarna har inte gjort någon hemlighet av att de arbetar med dessa metoder. De har skrytsamt talat om dem inför hela världen. Så avslöjades de våren 1948, att John Foster Dulles – general Eisenhowers utrikesminister – utarbetat en särskild plan, kallad Operation N, som gick ut på att organisera en underjordisk verksamhet i de folkdemokratiska länderna. På grundval av informationer från mr Dulles kunde den borgerliga schweiziska tidningen *Die Tat* den 28 april 1949 i en artikel berätta, att ”pengar och vapen på talrika smygvägar” kom till staterna i öster och att det redan ”skett mycket”# ifråga om skapandet av en illegal rörelse.

”Framför allt har västern försökt, att efter kommunistisk förebild också knyta an till kadern och eliten av de härskande skikten i folkdemokratierna och skall enligt uppgift därvid ha varit över förväntan framgångsrik”, heter det bl.a. i nämnda artikel.

När man i dag på socialdemokratiskt håll vojar sig över Pragprocessen är det också anledning att erinra om att inte vara de amerikanska myndigheterna utan också den s.k. fria fackföreningsinternationalen medgett, att den sysslar med illegal verksamhet av sådant slag. På kongressen i Bryssel den 25-27 maj 1950 beslöts upprätta en särskild apparat härför, och i beslutet härom heter det:

”Man måste komma ihåg, att detta arbete är farligt och förtroligt och har karaktär av en sammansvärjning. Det är därför nödvändigt att blanda in så få personer i arbetet som möjligt, och det måste så vitt möjligt hållas åtskilt från ICFTU:s allmänna arbete.”

Inför dessa deklARATIONER klingar det skärande falskt, när borgerlig och socialdemokratisk press nu försöker framställa anklagelserna såsom någonting ”orimligt” och de dömda som ”goda och oskyldiga patrioter”.

Domarna i Prag har föregåtts av en veckas rättegång inför fullo offentlighet. De anklagade har alla erkänt sina förbrytelser, som brottslingar brukar göra när bevisningen lagts på bordet. De har dömts för sina brott efter den tjeckoslovakiska republikens lagar. När den reaktionära pressen gråter över utgången av Pragprocessen är det inte av någon slags humanitet. Det man är ledsen över är att sammansvärjningen i Tjeckoslovakien misslyckades.

Det har i sammanhanget också erinrats om Moskvarättegångarna på 30-talet. Det är en lärorik erinran. Ty folk har inte glömt bort det faktum att Sovjetunionen under kriget var det enda

land, där det inte fanns några quislingar och femtekolonnare i hitlernazisternas tjänst. Och förklaringen har t.o.m. sådana som Churchill och ambassadör Joseph Davies medgett: det berodde på att sovjetmyndigheterna redan gjort upp räkningen med dem.

Morgon-Tidningen tycker i en ledande artikel (19/11) att det bör ”kännas kusligt” att folk som för något år sedan beklädde ledande poster nu avslöjats som förrädare. Naturligtvis är förräderiet mot det arbetande folkets sak alltid kusligt. Men kusligare ändå är när tidningar, som vill gälla för att föra arbetarklassens talan, på allt sätt söker urskulda och ta förrädarna i försvar. För dem kan det vara nyttigt att läsa vad den engelske labourmannen John Stranan i julinumret av *The Left News*, 1938:

”Jag har emellertid aldrig kunnat förstå, att det ska vara så svårt för medlemmar av brittiska labourrörelsen att tro att enskilda arbetarledare ibland kan förråda sin sak. Både MacDonald och Snowden gjorde det. Skillnaden mellan Storbritannien och Sovjetunionen i detta hänseende består inte i att alla våra labourledare är omöjliga att korrumpas under det att några av ryssarna slår in på galen väg. Skillnaden består däri att när några ryska arbetarledare begår förräderi, så blir de skjutna och när de brittiska arbetarledarna förråder sin sak placeras de i regeringen. Detta är utan tvivel en väsentlig skillnad. I själva verket är det skillnaden mellan ett kapitalistiskt och ett socialistiskt land. Men det är inte en skillnad som jag är stolt över.”

Vissa socialdemokratiska tidningar har anledning att också i anslutning till Pragprocessen begrunda denna skillnad. Så småningom kommer de att upptäcka, att rättsuppgörelsen med den reaktionära sammansvärjningen bidragit till att stärka den tjeckoslovakiska folkrepubliken i dess kamp för uppbyggandet av socialismen.